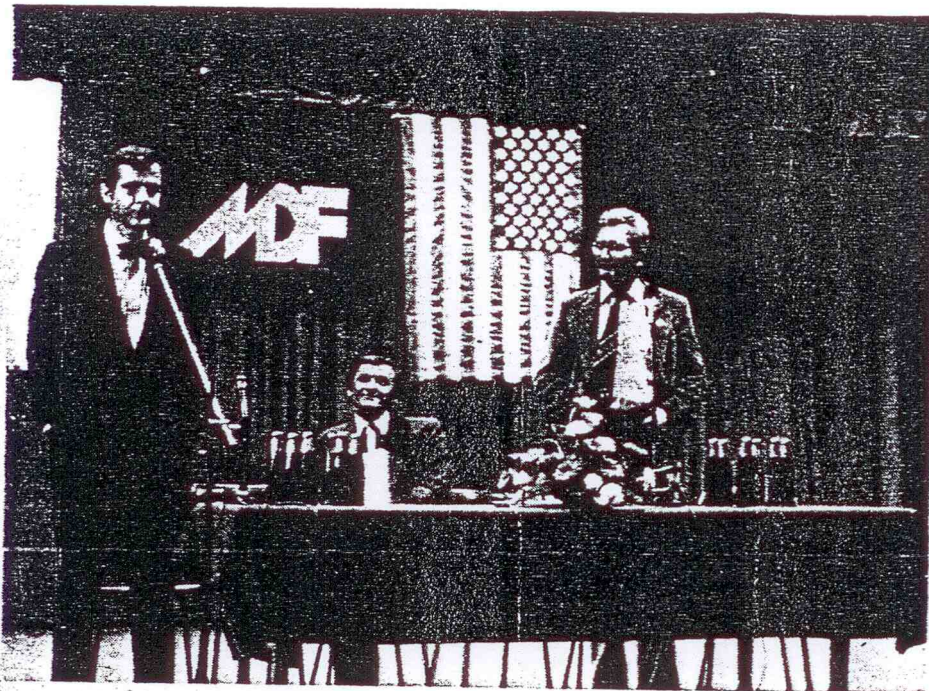

pontja a közvetlen (direkt) akció. Megtapasztalta, hogy nemcsak színháztermeket tud dugig megtölteni, hanem hatalmas tereket a fővárosban, főtereket a kisvárosokban... A veszedelem akkor fenyegeti az MDF-et, amikor nincs nemzeti ünnep, nincs tüntetési alkalom,

árakat egymás között monopolisztikus egyezkedésekkel helyettesítik, és akikhez államellenes csatájukban — felzárkóznak bérből és fizetésből élő dolgozók. Akkor a harmadik út azt jelenti, hogy a mai látszat-állami nagytulajdon, amely meg van osztva az államigazga-

Palmer beszél az MDF lakiteleki nagygyűlésén. Mitől lesz kormányképes a Fórum?

nincsenek „előválasztások” (Gödöllő, Szeged, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Zalaegerszeg stb.).

Az MDF a keleti államszocializmus és a nyugati tömegdemokratikus piacgazdaság közötti harmadik rendszert ajánlja. Hogy létezik egy ilyen harmadik út, azt nemcsak elméletileg, de gyakorlatilag is igazolni kell; meg kell rajzolni a rendszer politikai, gazdasági és társadalmi képét. A választó ma bizonytalanul azt sejt, hogy szavazatával nemcsak egy több évtizedes beidegzett építményt rombolhat le, de egy újabb évtizedekre szólót teremthet. Természetes, ha tudni akarja, milyen is lesz az. Fél attól, hogy a következő választásokon már nem tudja visszacsínálni, amit ma előreláthatatlanul és ellenőrizhetetlenül elindított. Így az a párt, amelyik nem ad programot, nyerhet ugyan a választásokon, de válságba jut a kormányzás első pillanatától kezdve, sőt még az ellenzéki kritika kifejtésében is...

A kemény MDF-nek két lehetősége van. Az egyik, hogy tudatosan összefog a mai nagyüzemi, banki oligarchia egyik vagy másik csoportjával, azokkal, akik irtóznak a központosított, államszocialista költségvetési gazdálkodástól éppúgy, mint a versengő piacgazdaságtól, akik az államilag irányított gazdasági kapcsolatokat és a piaci versenyt, az igazgatók és a munkavállalók

között, átmegy a „nemzeti értelmű” vállalatigazgatók és bankárok tulajdonába, a vidéki tagvállalatok leválásából és az élénkítő programokból következően kialakulhat egy szelesebb magántulajdonosi réteg. Ez persze harcot hoz a helyi oligarchiákkal, a megyei és városi pártszervezetekkel és államigazgatással. A „sem Moszkva, sem Washington, hanem magyar út”, és a „se kommunisták, se liberálisok, hanem hívő magyarok” olyan jelszavak, amelyek mozgósíthatják a középosztály egy részét, s elbújthatják mögötte a törekvő menedzsereket.

A második eshetőség éppen az oligarchák elleni körlehetetlen küzdelem, a nagytulajdonok kemény és gyors decentralizálása, egyben egy szociálprotekcionista, állami szabályozás új módzerekkel való kiépítése, populizmus. Ez lehet a kis részvénytulajdonosok, a kis földtulajdonosok országának meghirdetése. A harmadikutas gondolatmenetnek az is éltetője, hogy a magyar társadalom kiábrándult ugyan a jelenlegi rendszerből, de idegenkedik egy vállalkozói piacgazdaságtól.

Mi lenne jó nekünk, egyszerű szavazópolgároknak? Ha az MDF nemcsak tömeggével, de programjával is markáns koalíciós párt lenne. Nincs veszedelmesebb egy törekvő átalakulási folyamatban, mint ha egy meghatározó jelentőségű

párt folyékony és puha, ha döntései ennek következtében nem politikai számításra, hanem érzelmi és erkölcsi alapokon nyugszanak. Különösen fontos ez az átmenet külpolitikai érzékenysége miatt. Minden jövődől koalíció legfőbb politikai mércéje a sorsunkról döntő nagyhatalmak szemében a pártok kiszámíthatósága és szavahihetősége. A koalíciós pártoknak megbízható gazdasági képet kell adniuk Nyugat-Európának, az Egyesült Államoknak és Japánnak; katonai és biztonságpolitikai garanciákat a Szovjetunióknak. Az MDF jelenlegi óvatos — és helyesen óvatos — külpolitikai megnyilvánulásai nem pótolhatnak egy kiszámítható külpolitikai és külgazdasági platformot. És itt az érzelmek, az erkölcsi felháborodás, az illúziók politikájának nincs helye. Az MDF-nek, mint jövőbeni jelentős koalíciós pártnak tudatosítania kell magában, hogy nagyhatalmak szorításában élünk, és ebben meghatározó a Szovjetunió. Ha a Szovjetunió, mint súlyos politikai és gazdasági válságban lévő birodalom, veszélyeztetve érzi magát a magyar eseményektől, akkor meg fogja találni a módot a beavatkozásra.

1989 ősze-tele újra elénk karcolja a fizetéseképtelenség lehetőségét. Az ország nemzetközileg elfogadott program és főleg megalapozott struktúrapolitika híján nehezen juthat hitelekhez. Ez kiválthat egy az 1982 tavaszához hasonló fizetési sokkot — sőt, annál veszélyesebbet is —, amikor a kormányzat szükségintézkedésekkel kapkod. Ma minden gazdaságpolitikai vélemény a fizetőképesség mindenáron való fenntartását javallja. A különbség csak az, hogy a kormány nem kíván belemenni fizetési tárgyalásokba sem, ellenben az SZDSZ a minket hátrányosan érintő kamatok csökkentését, újratárgyalását vetette fel, egyfajta haligatolagos átutemezt. A Valutaalap könyörtelen követelése nem mutatnak arra, hogy könnyű lenne hitelezőinket meggyőzni. A három sarkos megoldás — a mindenáron változatlan fizetés, a burkolt átutemezés vagy a fizetéseképtelenség és nyílt átutemezés — programot igényel. A választási harcban a fizetőképesség az egyik legnagyobb ütőkártya lehet. Felhasználhatja a Nyugat az ellenzék segítségére, folyamatosan sakkban tartva az MSZMP-kormányt. De negatívan felhasználhatja az MSZMP is, bedobva a törülközőt. Az MDF-nek mindenképpen kell ehhez tárgyalási platform, mert arra ébredhet, hogy fizetéseképtelen vagy a fizetőképességért elviselhetetlen súlyt vállaló országot kell irányítania, esetleg konstruktív ellenzékkel kiutat mutatnia.

Megoldja-e az MDF a maga problémáit? Adná az ég. Ha az MSZMP után az MDF is szétesik vagy alkalmatlan politikai partnernek bizonyul, azt mindannyian megérezzük.

LENGYEL LÁSZLÓ